

Tisková zpráva

Praha, 14. července 2015

Svlékání firem do naha musí být veřejné

Nově schválená evropská směrnice konečně přinutí české úřady řešit neprůhlednost příjemců veřejných prostředků. Ministerstvo financí připravilo návrh zákona, na základě kterého bude zaveden „rejstřík konečných vlastníků“. Každá společnost zapsaná v obchodním rejstříku se bude muset svléknout do naha, čili doložit svého konečného vlastníka, ať už bude v Nizozemsku, Panamě či například v Hongkongu. Nevládní organizace varují, že návrh nesplňuje zásadní kritéria pro dosažení kýženého protikorupčního efektu a bez níže uvedených jednoduchých zásad zůstane zákon pouze na papíře. Zde jsou základní teze, kterých by mělo být docíleno:

1. Informace zveřejňované v rejstříku konečných vlastníků musí být veřejně přístupné – nikoliv pouze pro vybrané subjekty jak navrhuje tato novela. Evropská směrnice sice dostupnost těchto informací ponechává na členských státech EU, nicméně zároveň ukládá, že musí být zaručena ověřitelnost zveřejňovaných informací. Údaje o vlastnické struktuře firem mají přitom podle návrhu Ministerstva financí zůstat **prakticky mimo dosah veřejnosti a tím i mimo možnost jakékoli nezávislé kontroly**. Informace mají zůstat neveřejné přesto, že některé typy společností (např. společnosti s ručením omezením) své vlastníky v obchodním rejstříku musí plně zveřejňovat již nyní.

2. Návrh nemá zatěžovat rejstříkové soudy. Ty by měly neveřejný rejstřík spravovat a vydávat k němu přístupy řádově několika tisícům subjektů včetně např. exekutorů nebo pojistných makléřů. Tato agenda by zcela odpadla při plném zveřejnění registru.

3. Je nezbytné, aby v aktuálním znění návrhu bylo zavedeno pravidlo, že společnost, která nebude mít zveřejněné informace o své vlastnické struktuře, nebude moci získat veřejné prostředky (například veřejné zakázky či dotace). V aktuálním znění zákona předpokládá, že kontrola zveřejňování informací o vlastnících bude analogická jako v případě účetních závěrek, jejichž předkládání většina společností dlouhodobě ignoruje. **Tato jednoduchá podmínka by velmi efektivně nutila společnosti plnit zákon, aniž by se přitom muselo přistupovat k sankčním prostředkům.**

4. Příjemci veřejných prostředků musí odhalit své vlastníky už při výrazně menších majetkových podílech, než navrhovaných 25 %. Dle aktuálního návrhu se v rejstříku konečných vlastníků objeví pouze vlastníci s minimálním vlastnickým podílem 25 %. Zde vzniká riziko, že společnosti nebudou zveřejňovat své vlastníky s odůvodněním, že žádný z nich nepřekročil 25% podíl. Kromě toho například 10% vlastník může mít i 90 % zisku na základě dohody akcionářů, která nemusí být dostupná ani orgánům činným v trestním řízení.

5. Návrh je nutné doplnit o požadavek, že ve vlastnické struktuře se nesmí objevit vlastníci, jejichž akcie byly registrované v zemích, které nepřijaly Úmluvu OSN proti korupci. Jedná se například o offshorové destinace, které jsou extrémně netransparentní a pravdivost informací poskytnutých z těchto států často není možné ověřit.

Příloha: Podrobné stanovisko 4 nevládních organizací k navrženému znění zákona zavádějící rejstřík konečných vlastníků

Janusz Konieczny - Nadační fond proti korupci
janusz.konieczny@nfpk.cz, 604 270 132

Petra Hanušová-Adolfová - Lexperanto
petra.adolfova@lexperanto.cz, 608 018 485

Jiří Skuhrovec – Centrum aplikované ekonomie
jiri.skuhrovec@zindex.cz, 602 693 748

Michal Voda – Centrum nezávislé investigace
MichalVoda@seznam.cz, 777 022 577